

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

ความหมายของความตาย : การตีความตามพุทธปรัชญา

ชื่อผู้เขียน

นางสาวณัฏยา วาสิงหน

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาปรัชญา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร.ประมวล เพ็งจันทร์

ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุ่งเรือง บุญโยธิน

กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์น้อย พงษ์สนธิ

กรรมการ

บทคัดย่อ

พุทธปรัชญาอันเป็นผลจากการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าก็คือความจริงและหลักการปฏิบัติที่สอดคล้องกับปรากฏการณ์ของชีวิต ในเรื่องเกี่ยวกับความตายพุทธศาสนาเห็นว่าแม้ความตายเป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้อย่างแน่นอน แต่หากมนุษย์รู้และเข้าใจความหมายที่แท้จริงหรือความหมายในแง่อภิปรัชญาของความตาย ความตายก็ไม่ใช่สิ่งที่น่ากลัว เพราะความตายเป็นเพียงปรากฏการณ์ที่เป็นไปตามธรรมชาติของชีวิต ความตายตามความหมายของพุทธศาสนาที่เป็นแต่เพียงการแตกดับในครั้งหนึ่งๆ ของขั้น 5 (ขณิกมรณะ) หรือการแตกดับลงของนามรูปในชาติหนึ่งๆ (เพราะการขาดสิ้นแห่งชีวิตินทรีย์) อย่างไรก็ตามตราบเท่าที่มนุษย์ยังมีวิชาตัดหาอุปาทาน ชีวิตก็จะยังคงปฏิสนธิคือเกิดใหม่ในภพภูมิต่างๆ ตามสภาพของกรรม กล่าวคือหากมนุษย์ประกอบกรรมดีเมื่อชีวิตสิ้นสุดลงก็ย่อมเข้าถึงสุคติ ส่วนผู้ประกอบกรรมชั่วเมื่อชีวิตสิ้นสุดลง ก็ย่อมเข้าถึงทุคติ ทั้งนี้เป็นไปตามกฎธรรมชาติที่ว่าเมื่อเหตุก็มีผลให้สมกัน ความตายเป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงช่วงหนึ่งของกระแสชีวิตที่หมุนเวียนอยู่ในสังสารวัฏ การตายแล้วเกิดจะยังคงดำเนินต่อไปตราบเท่าที่เหตุปัจจัยคือกิเลสยังไม่ถูกทำลาย เมื่อใดหากมนุษย์สามารถ กำจัดกิเลสอันเป็นเหตุปัจจัยของการเวียนว่ายในสังสารวัฏได้ เมื่อนั้นการเวียนว่ายตายเกิดจึงจะสิ้นสุดลง การที่ความตายกลายเป็นปัญหาหรือกลายเป็นสิ่งที่สร้างความทุกข์ให้แก่มนุษย์ขึ้นมา ก็เพราะความไม่รู้ไม่เข้าใจความจริงของชีวิตตลอดจนกระบวนการของชีวิต(อวิชชา) หากแต่ได้ปรุงแต่งพร้อมทั้งยึดมั่นถือมั่น(อุปาทาน) ในสิ่งที่ปรุงแต่งโดยมีอตตาเป็นพื้นฐานที่เหนียวแน่น โดยหารู้ไม่ว่าทั้งกายและจิตหรือรูปและนามดังกล่าวก็เป็นเพียงสภาพธรรมซึ่งไม่ใช่ตัวตนบุคคลแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามกระแส

ธรรมชาติของสังขารธรรมย่อมเป็นไปตามกระแสแห่งเหตุปัจจัยที่มีอยู่ เมื่อมีความปรารถนาที่ทวนกระแสเหตุปัจจัยดังกล่าวด้วยความไม่รู้ไม่เข้าใจ ความทุกข์จึงเกิดขึ้นแก่ผู้ฝ่าฝืนเป็นธรรมดา

ในอีกแง่มุมหนึ่งพุทธศาสนาได้ใช้ประโยชน์จากความตายโดยวิธีที่เรียกว่า มรณสติ กล่าวคือ พุทธศาสนาดูว่าการเจริญมรณสติหรือการมีสติระลึกถึงความตายอยู่เสมอ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อชีวิต มรณสติช่วยให้มนุษย์สามารถเผชิญกับความตายได้อย่างมีสติและสงบ นอกจากนี้มรณสติเป็นเครื่องเร่งเร้าให้เกิดคุณธรรมในตน และส่งผลให้เกิดการประกอบกุศลกรรมนานาประการ

เมื่อมีมรณสติและรับรู้ถึงความตายสามารถเกิดขึ้นได้ทุกขณะของชีวิต ก็ช่วยให้เป็นผู้ไม่ประมาทรีบเร่งทำกิจที่พึงทำ ตรงนี้การเจริญมรณสติจึงเป็นจริยธรรม คือสิ่งที่พึงกระทำ มรณสติสามารถเป็นเหตุให้เกิดกุศลกรรมได้

อนึ่ง เนื่องจากความตายเป็นสภาวะสากลของมนุษย์ การเจริญมรณสติจะช่วยให้มนุษย์เกิดความรู้สึกถึงความเป็นเพื่อนร่วมสภาวะเดียวกันกับมนุษย์คนอื่นๆ เมื่อเจริญมรณสติอยู่ก็ย่อมก่อให้เกิดความเมตตาเอื้ออารีต่อกันและกันยิ่งขึ้น

Thesis Title	The Meaning of Death : A Buddhist Philosophical Interpretation	
Author	Ms. Nataya Wasinghon	
M.A.	Philosophy	
Examining Committee	Dr. Pramuan Peangchan	Chairman
	Asst.Prof. Roongraung Boonyoros	Member
	Asst.Prof. Noi Phongsanit	Member

Abstract

Buddhist philosophy emerged from the enlightenment of the Buddha. The Dhamma as discovered by the Buddha and as taken as practical philosophy, its practice entwines life phenomenon. According to Buddhist philosophy, everybody has to confront death without any excuse, but if human beings know and understand the true meaning of death, death shall no more be threatening. Death is just a natural phenomenon of life which having the basic condition as compounded thing that will be split off in the final stage. The meaning of death according to Buddhist philosophy is the state of not being able to be re-combined again of body and mind or rupa and nama or the five aggregates. If death is meditated deliberately, it would refer to the state of rising and falling of every thought or feeling and is thus called in Buddhist term 'momentary death' (khanikamarana) this kind of death appears constantly until the decomposition of the body and mind or in other words the separation of the five aggregates or the cessation of life element.

However, as long as human beings are overcome by ignorance, cravings, and attachment a cycle of birth and death will go on incessantly in answer to their deeds ; that is, if they perform good deeds through out their life, after death, they will go up to **sugati** or a world where they can enjoy various kinds of pleasure. But for those who largely do evil deeds they will be rewarded a life of **dugati** or miserable life. That is the work of the natural law of cause and effect.

Body and mind or rupa and nama do not refer to any entity or personality at all. The reason that death has become a problem or a cause of suffering is that people do not understand the truth of life and its processes. Human beings fill up their life with

compounded things and cling tightly to the idea of self. However, the nature of compounded things does not give in to anybody's desire, therefore whenever the desire goes against the nature's truth, suffering occurs.

In other aspect, Buddhist Philosophy takes advantages of death as so-called Maranasati or the mindfulness of death. In accordance with Buddhist philosophy, it is believed that the process of Maranasati or the mindfulness of death enables people to accept death calmly and mindfully. Moreover, it helps to enhance morality or good moral conduct, that is, it makes one alert and diligently do one's duty, being aware that death may occur at any moment. Above all, death is one of the universal characteristics of human life. Seeing the truth of life in this manner, serves to stimulate in human beings the feelings of sharing fortunes or misfortunes with other human beings which further enhance compassionate feelings toward one another.